

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั่วไป
  - 1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
  - 1.2 แผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วม
  - 2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมที่มีความต้องการพิเศษ
  - 2.2 ความหมายของการเรียนร่วม
  - 2.3 รูปแบบของการจัดการเรียนร่วม
  - 2.4 ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วม
  - 2.5 หลักการจัดการเรียนร่วม
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ
  - 3.1 ความหมายของการศึกษาพิเศษ
  - 3.2 ปรัชญาการศึกษาพิเศษ
  - 3.3 รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ
  - 3.4 ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
  - 3.5 ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโรงเรียน
  - 4.1 ความหมายของห้องสมุดโรงเรียน
  - 4.2 วัตถุประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียน
  - 4.3 ความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่... ๒๕๕๕
เลขทะเบียน... 250421
เลขเรียกหนังสือ.....

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั่วไป

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 2)

แผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานคร

การบริหารงานของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานครฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540–2544) โดยกำหนดแนวการบริหารงานด้านการศึกษาในช่วง 5 ปี ข้างหน้า ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่า “เพื่อปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน ในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 431 แห่ง 50 สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร ได้มอบหมายให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนระยะ 5 ปี และแผนพัฒนาประจำปี โดยร่วมกับคณะกรรมการศึกษา และให้คณะกรรมการศึกษาเป็นผู้กำหนดแผนนโยบายในการพัฒนาโรงเรียน ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงานส่วนราชการต่าง ๆ และภาคเอกชน คณะกรรมการการศึกษาของแต่ละโรงเรียนจะประกอบไปด้วยบุคคลต่าง ๆ ในลักษณะ 3 ประสาน ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน และผู้แทนครูจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่ง ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรส่วนท้องถิ่นและส่วนหนึ่ง และผู้แทน ผู้ทรงคุณวุฒิอีกส่วนหนึ่ง ในสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน (สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2540, หน้า 26)

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

รัฐธรรมนูญพ.ศ.2550 มีสาระที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ระบุเอาไว้ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มี 2 มาตรา คือ

มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับการคุ้มครอง ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

จากบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว ส่งผลให้มีการกำหนดข้อความด้วยการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 10 วรรคสอง กำหนดว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ บุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ผู้ด้อยโอกาสหรือไม่มีผู้ดูแล ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” และวรรคสาม “การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดในทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกระทรวง” มาตรา 9(3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา มาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 8-9)

ความหมายของการเรียนร่วม

การเรียนร่วม คือ การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ศรียา นิยมธรรม (2541, หน้า 244) กล่าวถึงความหมายของการเรียนร่วมไว้ดังนี้

Mainstreaming หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความพร้อมด้านการเรียนเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติและโรงเรียนปกติเต็มเวลา และได้รับการบริการทางการศึกษาเหมือนกับนักเรียนคนอื่น ๆ ทุกอย่าง

Integration หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีระดับความพิการปานกลางถึงระดับมากเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติบางเวลาหรือบางวิชา และมีครูการศึกษาพิเศษคอยให้การช่วยเหลือ

Inclusion หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนในโรงเรียนปกติที่อยู่ใกล้บ้าน และได้รับบริการทางการศึกษาตามความต้องการพิเศษของเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา (2543, หน้า 21) กล่าวถึงความหมายของการเรียนร่วมไว้ดังนี้

การเรียนร่วม เป็นวิธีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติเพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ ตามรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้นให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข

สุกัญญา ขำเพชร (2538, หน้า 9) กล่าวว่า การเรียนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเจริญเติบโตเต็มที่ตามความเหมาะสมของตน ในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับเด็กทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมวุฒิภาวะทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

จากการศึกษา อาจสรุปได้ว่า การเรียนร่วม หมายถึง ลักษณะการจัดการเรียนการสอนให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสได้เรียนร่วมในชั้นเรียนเดียวกับเด็กปกติ โดยการจัดต้องคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กแต่ละประเภท และได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็น เพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้เรียนรู้และมีการ

พัฒนาการที่จะอยู่ร่วมในสังคมอย่างเป็นสุข

รูปแบบการจัดการเรียนร่วม

ผดุง อารยะวิญญู (2541, หน้า 16-17) กล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนร่วม ดังนี้

1. การเรียนร่วมในชั้นปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ และเรียนเหมือนกับเด็กปกติทุกประการ เด็กที่จะเข้าเรียนในลักษณะนี้ควรเป็นเด็กที่มีความพิการน้อย มีความเฉลียวฉลาดและมีความพร้อมในด้านการเรียนตลอดจนวุฒิภาวะทางอารมณ์และทางสังคม

2. การเรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา การเรียนร่วมวิธีนี้คล้ายคลึงกับวิธีแรก กล่าวคือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา แต่มีครูการศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษนี้อาจเรียกว่า “ครูที่ปรึกษา” ครูประเภทนี้ไม่ทำการสอนโดยตรง ให้คำแนะนำแก่ครูที่สอนเด็ก เช่น แนะนำชี้แจงให้ครูที่สอนชั้นเรียนร่วมเข้าใจความต้องการและความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีสอน ตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็กจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยประเมินผลพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น

3. การเรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเวียนสอน เป็นลักษณะการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติและรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษซึ่งจะเดินทางไปตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเนื่องจากมีจำนวนเด็กในแต่ละโรงเรียนไม่มากนัก (อาจประมาณ 2-3 คนต่อโรงเรียน) ครูจึงเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังโรงเรียนหนึ่ง เมื่อครบสัปดาห์ก็วนมาสอนเด็กกลุ่มเดิมในโรงเรียนเดิมอีก จึงเรียกครูประเภทนี้ว่า “ครูเดินสอนหรือครูเวียนสอน”

4. การเรียนร่วมในชั้นปกติและบริการจากครูสอนเสริมวิชาการ ครูเสริมวิชาการหรือครูการศึกษาพิเศษที่ปฏิบัติงานประจำในห้องเสริมวิชาการนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จะเข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการ วันละ 1-2 ชั่วโมงหรือมากกว่านั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการพิเศษของเด็กทุกคนที่เข้ามาเรียนในห้องนี้จะต้องมีตารางที่กำหนดไว้แน่นอน ครูเสริมวิชาการอาจมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนเด็กของเด็กที่มีความ

ต้องการพิเศษ การสอนเด็กอาจกระทำเป็นรายบุคคลหรือสอนเป็นกลุ่มเล็กๆ และสอนในเนื้อหาที่เด็กได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา นอกจากสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้วครูเสริมวิชาการยังมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูปกติในการปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้อีกด้วย

5. **ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา** เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ในชั้นเดียวกันเป็นกลุ่มเล็ก มีครูประจำชั้นสอนแทบทุกวิชา ยกเว้นบางวิชาที่เด็กต้องไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น พลศึกษา ศิลปศึกษาและกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่นๆ

6. **ชั้นพิเศษในโรงเรียน** เป็นการจัดเด็กพิเศษที่มีความต้องการพิเศษประเภทเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกันและเป็นกลุ่มขนาดเล็ก เด็กเหล่านี้เรียนในชั้นพิเศษตลอดเวลา ครูประจำชั้นสอนทุกวิชา การเรียนร่วมในลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษค่อนข้างน้อยมาก

รูปแบบการจัดการเรียนร่วมในประเทศไทย มีความยืดหยุ่นตามความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ ซึ่ง จรัญ ทองปิยะภูมิ ได้สรุปไว้ 4 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบครูสอนเสริม มีครูการศึกษาพิเศษประจำอยู่ที่โรงเรียน
2. รูปแบบครูเดินสอนหรือครูเวียนสอน มีครูการศึกษาพิเศษเดินทางไปให้บริการนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ
3. รูปแบบครูสอนเสริมและครูเวียนสอน มีครูการศึกษาพิเศษให้บริการนักเรียนในโรงเรียนหนึ่งแล้วเดินทางไปให้บริการนักเรียนโรงเรียนอื่น บางเวลา
4. รูปแบบครูการศึกษาพิเศษ มีครูการศึกษาพิเศษสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันเป็นกลุ่มในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติเต็มเวลา (จรัญ ทองปิยะภูมิ, 2521)

ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วม

Lewis and Doorlag (อ้างถึงใน นันทนา ปีธภาพงษ์, 2539, หน้า 10) ได้สรุปประโยชน์ของการเรียนร่วมเด็กกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. เด็กพิเศษได้มีอากาศอยู่กับกลุ่มเพื่อน ไม่ถูกแยกตัวจากกิจกรรมปกติ

ของโรงเรียน

2. เด็กปกติได้รู้จักเด็กที่แตกต่างไปจากตนและเรียนรู้ที่จะยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. ครูการศึกษาพิเศษสามารถให้บริการนักเรียนพิเศษได้มากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปในชั้นพิเศษจะมีเด็กไม่เกิน 10-15 คน แต่ในโปรแกรมการสอนเสริมสามารถบริการเด็กได้ถึง 25 คน

Hotchkis (อ้างถึงใน สุวิมล พุกประยูร และศรีสมร ทินานนท์, 2528) กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ ดังนี้

1. ด้านการเรียน เด็กได้มีโอกาสเรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่มีข้อกเว้น เช่น ถ้าเด็กในชั้นพิเศษครูมักจะให้ความพิเศษแก่เด็กมากเกินไป หรือตั้งความหวังไว้ค่อนข้างต่ำ เมื่อเด็กทำอะไรไม่ได้ครูก็มักจะปล่อย เพราะถือว่ามีความบกพร่อง ถ้าเด็กเรียนในโรงเรียนปกติ เด็กก็ต้องปฏิบัติตามเด็กปกติ เช่น พยายามทำงานให้สำเร็จเหมือนคนอื่น เด็กจะได้รับทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

2. ด้านสังคม เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมปกติได้ดีขึ้น มีเพื่อนมากขึ้น ไม่เฉพาะแต่เพื่อนพิการเท่านั้น เพื่อนบ้านเข้าใจเด็กดีขึ้น ยอมให้ลูกของตนเองเล่นด้วย เพราะเด็กอยู่ในโรงเรียนเดียวกันกับลูกของตน

3. การเปลี่ยนแปลงเจตคติเด็กปกติจะมีความเคยชินกับเด็กพิการมากขึ้น เพราะได้อยู่ร่วมกัน จึงไม่เห็นว่าเด็กพิการเป็นมนุษย์ประหลาด น่ากลัว ขวนข้น ในท่าทางและรูปร่างอีกต่อไป นอกจากนี้เด็กยังเรียนรู้ว่าเด็กพิการต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง และมีความเข้าใจต่อเด็กพิการดีขึ้น ยอมรับและแสดงความเอื้อเฟื้อมากขึ้น

4. ประหยัดงบประมาณของรัฐบาล เมื่อเด็กพิการสามารถเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐบาลก็ไม่จำเป็นต้องสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กพิการ จึงเป็นการลดค่าใช้จ่ายและงบประมาณไปมาก เพียงแต่เพิ่มบุคลากรที่จำเป็นเป็นบางอย่างขึ้นในโรงเรียนปกติเท่านั้น เช่น ครูสอนเสริม หรือครูเวียนสอน หรือครูการศึกษาพิเศษในด้านการบริหารก็มีผู้บริหารของโรงเรียนปกติคนเดียว จึงเป็นการประหยัดในด้านงบประมาณของรัฐบาล

จากการศึกษาประโยชน์ของการเรียนร่วมข้างต้น สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการเรียนร่วมทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาศักยภาพของตนที่มีอยู่ให้มากขึ้นจากการมีโอกาสดูแลเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในการเรียนร่วมปกติ ทำกิจกรรมร่วมกัน สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมในสังคมอย่างเป็นปกติสุข ไม่เป็นภาระของผู้อื่น หรือสังคม ได้รับการยอมรับสูงขึ้น รวมถึงประโยชน์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่จะมีความเข้าใจในความต้องการ ความจำเป็นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากยิ่งขึ้น

หลักการจัดการเรียนร่วม

การเรียนร่วมจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับวิธีดำเนินการ และการวางแผนการจัดการเรียนร่วม ผดุง อารยะวิญญู (2539, หน้า 3) สรุปข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนร่วมไว้ดังนี้

1. การเรียนร่วมนั้นควรเริ่มเมื่อเด็กอายุยังน้อย ดังนั้น ควรเริ่มเรียนตั้งแต่ในชั้นปฐมวัย
2. ให้โอกาสแก่ครูปกติในการตัดสินใจว่า จะรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนรวมในชั้นที่ตนสอนหรือไม่
3. สถานศึกษาที่จะบริการด้านการเรียนร่วม ต้องมีความพร้อมด้านบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้ทำหน้าที่สอนเด็กปกติ และเด็กพิเศษ
4. ในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษานั้นควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจและอบรมครูเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน และนักเรียนเกี่ยวกับ โครงการเรียนร่วมที่จะเริ่มขึ้นในสถานศึกษาแห่งนั้นให้เข้าใจถึงบทบาทและความรับผิดชอบ
5. สถานศึกษาจะต้องมีเครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนอุปกรณ์อันจำเป็นในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ
6. ควรมีแผนการศึกษาสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล (Individual Education Program) หรือใช้ชื่อย่อว่า IEP เพราะแผนการศึกษารายบุคคลนี้จะช่วยให้การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษบรรลุเป้าหมายได้
7. หากไม่จำเป็นแล้วไม่ควรแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติในแง่ของการให้บริการการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กปกติได้เข้าใจถึงความต้องการ

และความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

8. การประเมินพัฒนาการ และผลการเรียนของเด็ก ต้องกระทำสม่ำเสมอด้วยวิธีการประเมินที่เชื่อถือได้

9. ศึกษาข้อบกพร่องของการจัดการเรียนอยู่เสมอ และหากหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้บริการดังกล่าวมีประสิทธิภาพ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ

ความหมายของการศึกษาพิเศษ

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษ ไว้หลายทัศนะดังต่อไปนี้ การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาที่จัดสำหรับเด็กปัญญาเลิศ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์/พฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้และเด็กพิการซ้ำซ้อน ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่ว่าจะได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติ ดังนั้นการศึกษาพิเศษจึงแตกต่างไปจากการศึกษาสำหรับเด็กปกติในด้านที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอน ขบวนการเนื้อหาวิชา (หลักสูตร) เครื่องมือและอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น การศึกษาพิเศษควรจัดให้สนองความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความแตกต่างกันมาก ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กประเภทนี้จึงควรสนองความต้องการและความสามารถ

การศึกษาพิเศษหมายถึง การศึกษาทั้งด้านการเรียนการสอนและบริการที่จัดให้แก่เด็กพิเศษที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ ได้แก่ เด็กปัญญาอ่อน เด็กพิการทางกายและสุขภาพ เด็กพิการทางตา เด็กพิการทางหู เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และสังคม และเด็กที่มีปัญหาทางการพูด รวมทั้งเด็กปัญญาเลิศให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ขาดไปตัดทอนความรู้ที่ไม่จำเป็น (วาริ ธีระจิตร, 2541, หน้า 1)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ให้นิยามการศึกษาพิเศษไว้ว่า เป็นการศึกษาที่มุ่งให้เรียนที่มีความบกพร่องทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ ได้เรียนรู้้อย่างเหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจ และความสามารถ และเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้

ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษนี้ อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดให้สถานศึกษาปกติ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

สมิธ และคนอื่น ๆ (Smith and other, 1983, p. 9) ได้ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า หมายถึง วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ตัวแปรต่างๆ ทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่การป้องกันการลดหรือการกำจัดสภาพต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความบกพร่องสำคัญต่าง ๆ ในด้านการปฏิบัติหน้าที่ทางสติปัญญา ทางการสื่อความหมาย ทางการเคลื่อนไหวทางสังคมและอารมณ์ของเด็ก

การจัดการศึกษาพิเศษคือ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งหมายถึงเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษา และความต้องการความช่วยเหลือแตกต่างไปจากเด็กปกติเนื่องจากสาเหตุความบกพร่องของร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และรวมถึงเด็กที่มีปัญญาสูงกว่าปกติคือ เด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติได้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นเด็กที่มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับเด็กปกติ ดังนั้น การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงต้องจัดให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็กเหล่านี้ จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษก็เพื่อเน้นการประกัน โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้พัฒนาศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา สังคม ให้ช่วยเหลือตนเองและสังคม ไม่เป็นภาระของผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 10)

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการศึกษาที่จัดสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านต่าง ๆ ทุกประเภท ให้ได้รับการศึกษา ช่วยเหลือเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยการจัดการศึกษาต้องจัดให้เหมาะสมและคำนึงถึงความต้องการและความสามารถของเด็กเหล่านี้เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับประโยชน์สูงสุด

ปรัชญาหลักของการศึกษาพิเศษ

ผดุง อารยะวิญญู (2539) ได้กล่าวถึง ปรัชญาการศึกษาพิเศษไว้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรมีสิทธิได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กปกติ เมื่อรัฐจัดการศึกษาให้แก่เด็กปกติแล้วก็ควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย การศึกษาที่จัด

สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็กเหล่านี้ และจะสามารถทำให้เด็กได้รับประโยชน์เต็มที่

การจัดการศึกษาพิเศษควรตั้งอยู่บนพื้นฐานดังต่อไปนี้

1. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม
2. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานต่างกัน และแต่ละคนจะต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวเข้าหากันและให้ทันโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง
3. เด็กแต่ละคนย่อมมีความสามารถอยู่ในตัวมากมายบ้างน้อยบ้าง การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กปรากฏเด่นชัดขึ้น
4. ในสังคมมนุษย์นั้นย่อมมีทั้งคนปกติและคนพิการ ในเมื่อเราไม่สามารถแยกคนพิการออกจากสังคมของคนปกติได้ เราก็ไม่ควรแยกให้การศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นหากเป็นไปได้ ควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติเท่าที่สามารถจะทำได้
5. เนื่องจากเด็กเหล่านี้มีความต้องการและความสามารถทางการศึกษาที่แตกต่างกันไปจากเด็กปกติ แม้ว่าความต้องการพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ดังนั้นการให้การศึกษาควรมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างไปจากรูปแบบ และวิธีการสำหรับเด็กปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้เต็มที่

รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท สิ่งที่สำคัญสำหรับผู้ดำเนินการ คือ รูปแบบการจัดการศึกษาซึ่งจะต้องทราบว่าควรจัดในรูปแบบใดจะช่วยให้การดำเนินการลุล่วงตามที่เป้าหมายที่วางไว้

ผดุง อารยะวิญญู (2541, หน้า 16-17) กล่าวถึง รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษไว้ว่า การจัดการศึกษาพิเศษอาจจัดในรูปแบบต่าง ๆ ตามสภาพและความต้องการของเด็กแต่ละคน แต่ทั้งนี้ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เด็กจะได้รับจากรูปแบบดังกล่าวมีดังนี้

1. การจัดรูปแบบเฉพาะทางหรือโรงเรียนพิเศษ

การจัดรูปแบบนี้อาจเป็นโรงเรียนพิเศษเฉพาะตามประเภทความพิการแบบเรียน

ครึ่งเวลา โดยจัดเป็นโรงเรียนประจำ หรือไป-กลับ เด็กพิเศษบางประเภทจำเป็นที่จะต้องอยู่ในโรงเรียนพิเศษ โดยเฉพาะทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพความพิการและระดับความพิการ ตลอดจนความพร้อมด้านอื่น ๆ ของตัวเด็กเอง

2. การจัดการเรียนร่วม

การจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษอาจทำได้หลายลักษณะ เช่น เรียนร่วมในชั้นปกติ หรือชั้นพิเศษในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา (2541, หน้า 15) ได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษไว้ว่า

1. จัดในโรงเรียนเฉพาะหรือโรงเรียนพิเศษ มีลักษณะดังนี้
  - 1.1 แบบเต็มเวลา
  - 1.2 แบบห้องเรียนพิเศษ
  - 1.3 แบบโรงเรียนประจำ
  - 1.4 แบบไป-กลับ
2. จัดแบบเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ คือ
  - 2.1 เรียนร่วมในชั้นปกติ
  - 2.2 เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษคอยให้คำแนะนำ
  - 2.3 เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการการกับครูเวียนสอน
  - 2.4 ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา
  - 2.5 ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ

ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มาจากภาษาอังกฤษว่า “children with special need” หมายถึง เด็กที่ไม่อาจพัฒนาความสามารถได้เท่าที่ควรจากการเรียนการสอนตามปกติ ทั้งนี้สาเหตุจากสภาพความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ จำเป็นต้องจัดการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมกับลักษณะและความต้องการของเด็ก (อุบล เล่นวารี, 2542, หน้า 1) สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ก) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ทางการศึกษา (Children with Special Education Needs) หมายถึงเด็กที่มีความต้องการช่วยเหลือทางการศึกษาที่ต่างไปจากเด็กปกติ อันเนื่องมาจากเหตุบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม หรือจากความด้อยโอกาส รวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

วาริ ธีระจิตร (2541, หน้า 3) ได้กล่าวถึงความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ ดังนี้ เด็กพิเศษ หมายถึง เด็กปกติที่มีลักษณะทางกายภาพหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากสภาพปกติทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ หรือสังคม ซึ่งมีความเบี่ยงเบนนี้รุนแรงถึงขั้นกระทบกระเทือนต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

ผดุง อารยะวิญญู (2541, หน้า 2) ให้ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติในด้านเนื้อหา วิธีการ และการประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 11) ให้ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีความต้องการช่วยเหลือทางการศึกษาที่ต่างไปจากเด็กปกติ อันเนื่องมาจากเหตุบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม หรือจากความด้อยโอกาส รวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่แตกต่างไปจากเด็กปกติในด้านการศึกษา โดยต้องอาศัยความช่วยเหลือหรืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ของเด็กเหล่านี้ ความแตกต่างนี้ได้แก่ความบกพร่องประเภทต่าง ๆ รวมถึงเด็กที่ด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้วย

ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

พระราชบัญญัติคนพิการ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดความบกพร่องไว้ 5 ประเภท ดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

5. เด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม

การศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีหลายท่าน เช่น ผดุง อารยะวิญญู (2520, หน้า 20) ได้จำแนกประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ ดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. เด็กปัญญาอ่อนที่เรียนหนังสือได้
3. เด็กปัญญาอ่อนที่ฝึกได้
4. เด็กปัญญาอ่อนที่มีระดับสติปัญญาต่ำมาก
5. เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา
6. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
7. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
8. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้
9. เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงเรียนพยาบาล
10. เด็กปัญญาเลิศ
11. เด็กออทิสติก
12. เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (25431, หน้า 11) ได้จำแนกประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ 10 ประเภท ดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว
5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
6. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
7. เด็กออทิสติก
8. เด็กสมาธิสั้น
9. เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน
10. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโรงเรียน

ความหมายของห้องสมุดโรงเรียน

เจเลียว พันธุ์สีดา (2532) ได้ให้ความหมายของห้องสมุดโรงเรียนไว้ว่า ห้องสมุดโรงเรียน คือสถาบันทางการศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นแหล่งรวมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ซึ่งมีวัสดุตีพิมพ์ (printed materials) และวัสดุไม่ตีพิมพ์ (non-printed materials) อาจจัดเป็นอาคารเอกเทศ หรือห้องใดห้องหนึ่งในอาคารเรียนก็ได้ มีครูบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ หรือครูที่โรงเรียนคิดว่าเหมาะสมเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงาน นอกจากนี้ ห้องสมุดโรงเรียน ยังเป็นหน่วยงานที่มีความจำเป็น โดยตรงต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนและยังสามารถเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการเรียนการสอนได้อีกด้วย เพราะนอกจากจะเป็นหน่วยที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในบทเรียนแล้วยังสามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้กว้างขวางขึ้น โดยเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมแก่ครู นักเรียน รวมถึงผู้ปกครอง หากห้องสมุดมีการจัดบริหารที่ดีและเหมาะสมสามารถส่งผลให้การศึกษาของนักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมจิต พรหมเทพม 2542)

ห้องสมุดโรงเรียน หมายถึง ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่ำกว่าอุดมศึกษา (รัญจวน อินทรกำแหง, 2531)

สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ (2521) ได้กล่าวว่า ห้องสมุดโรงเรียน คือ ห้องปฏิบัติการในการเรียนที่มีทรัพยากรทั้งในด้านหนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และโสตทัศนวัสดุที่จัดทำไว้สำหรับประกอบหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความกว้างขวางลึกซึ้งและเหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคล

ห้องสมุดเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญและจำเป็นต้องจัดให้มีในโรงเรียนทุกระดับ เพราะห้องสมุดจะมีบทบาทสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมนอกหลักสูตร และกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ห้องสมุดโรงเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งนักเรียนจะได้ประโยชน์ทั้งด้านความรู้ และความเพลิดเพลิน

ประทีป จรัสรุ่งรวิวรร (2535, หน้า 19) ได้กล่าวว่า ห้องสมุดโรงเรียนคือห้องสมุดของสถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา มีการจัดหนังสือและวัสดุต่างๆ ทุกสาขาวิชาตามหลักสูตรตามระดับและประเภทของนักเรียน

ลมุล รัตตากร (2530, หน้า 17) ได้กล่าวว่า ห้องสมุดโรงเรียนมีหน้าที่จัดหาหนังสือและวัสดุต่าง ๆ ทุกสาขาตามระดับวุฒิภาวะของนักเรียนในโรงเรียนและให้กลุ่มเนื้อหาที่มีอยู่ในหลักสูตร นำมาจัดให้เป็นระเบียบ เพื่อสะดวกแก่การใช้ สร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับผู้ใช้ห้องสมุดเพื่อปูทางสู่การใช้ห้องสมุดตลอดจนศูนย์วิชาการอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย (2538, หน้า 12) ให้ความหมายของห้องสมุดโรงเรียนไว้ว่า ห้องสมุดโรงเรียน (school library) คือ ห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นภายในโรงเรียน เช่น โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษา ให้บริการแก่ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านหนังสือ มีวัสดุการอ่านที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร

สมจิต พรหมเทพ (2528, หน้า 1-3) ได้กล่าวว่า ห้องสมุดเป็นสถานที่รวบรวมสรรพวิทยาการทั้งหมดในทุกรูปแบบ เช่น หนังสือ วารสาร จุลสาร และอุปกรณ์โสตทัศนวัสดุทุกชนิด และวัสดุความรู้ทุกประเภท โดยมีบรรณารักษ์ทำหน้าที่ดำเนินงานในห้องสมุด ซึ่งต้องพยายามในทุกวิถีทางที่จะจัดการบริการและกิจกรรมจัดหาวัสดุความรู้ทุกอย่างเตรียมไว้ให้บริการ และชักจูงให้ผู้อ่านเข้าใช้ สนใจห้องสมุด ให้มีนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไปตลอดชีวิต และได้ให้ความหมายของห้องสมุดโรงเรียนว่า หมายถึงห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นในสถานศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา โดยมีหน้าที่จัดหาหนังสือและวัสดุความรู้ประเภทต่าง ๆ ทุกสาขาวิชาตามระดับความรู้ของนักเรียนในโรงเรียนและครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตร และจัดบริการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้าเพื่อหาความรู้เพื่อการเรียน

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534, หน้า 14) กล่าวว่า ห้องสมุดโรงเรียน หมายถึงห้องสมุดที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดตั้งขึ้นภายในโรงเรียน เพื่อเป็นแหล่งรวมวัสดุเพื่อการศึกษาทันหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุตามหลักสูตรของโรงเรียนนั้น

โดยมีครูบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน และให้บริการ

วัตถุประสงค์ห้องสมุดโรงเรียน

มีผู้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียนไว้หลายลักษณะ ดังนี้
ประทีป จรัสรุ่งรวิธร (2535, หน้า 11) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์โดยทั่วไปของ
ห้องสมุดโรงเรียนที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. เพื่อการศึกษา (education) ห้องสมุดเป็นสถานที่สำหรับการศึกษาค้นคว้า เปิดโอกาสให้ทุกคนศึกษาค้นคว้าอย่างเต็มที่ตามความสนใจ และตามความต้องการของแต่ละบุคคลโดยไม่จำกัดพื้นฐาน ความรู้ เพศ วัย ฐานะ และเป็นแหล่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้การจัดการศึกษาทั้งในระบบ โรงเรียน และนอกระบบโรงเรียนได้
2. เพื่อให้ความรู้และข่าวสาร (information) สังคมมีการเคลื่อนไหว และเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นมนุษย์ในสังคมจึงจำเป็นต้องทราบข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้เป็นบุคคลที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ มีความเฉลียวฉลาด และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ห้องสมุดจึงเป็นแหล่งสำคัญที่จะช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
3. เพื่อการค้นคว้าวิจัย (research) การค้นคว้าวิจัยเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ ห้องสมุดจึงมีความสำคัญโดยเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลต่างๆ ทั้งข้อมูลเก่าและข้อมูลที่ทันสมัย เพื่อให้บริการแก่ผู้ทำการค้นคว้าวิจัย สร้างความรู้ใหม่ๆ สำหรับสังคม
4. เพื่อความจรรโลงใจ (inspiration) การอ่านหนังสือนอกจากจะได้รับความรู้ ยังก่อให้เกิดความสุขทางจิตใจ ซาบซึ้งในสำนวนอันไพเราะ ชื่นชมในความคิดความดีงามของผู้อื่น ความงดงามในศิลปะการเขียน สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งบันเทิงใจให้อยากทำในสิ่งที่ดีงามและเป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ
5. เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ (recreation) การอ่านหนังสือเป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ดีก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน คลายความตึงเครียด รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และยังช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้มากขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นประจำสม่ำเสมอ

ทางด้านกฎหมาย นิติยะประภา (2534, หน้า 14) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ห้องสมุดโรงเรียนโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน
2. ฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
3. ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวอย่างกว้างขวาง
4. ฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้และระมัดระวังรักษาหนังสือและวัสดุเพื่อการศึกษาอื่น ๆ ในห้องสมุด

5. ฝึกให้นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสวยงาม

6. ส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

พวา พันธุ์เมฆา (2522, หน้า 9-10) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียนโดยทั่วไปจะมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ สามารถสนองตอบต่อความต้องการของนักเรียน ครู แม้กระทั่งผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนในท้องถิ่นได้

2. เพื่อจัดหาวัสดุการศึกษาทุกชนิดเข้ามาและจัดระบบบริการอย่างมีประสิทธิภาพให้แก่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล

3. เพื่อกระตุ้นหรือชี้นำนักเรียนให้เกิดความสนใจในการอ่านและพบกับความสนุกสนานในการอ่าน

4. เพื่อจัดประสบการณ์ใช้ห้องสมุดให้นักเรียนอันจะเป็นการพัฒนาความสนใจ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี

5. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้มีทักษะในการใช้วัสดุห้องสมุดประเภทต่าง ๆ

6. เพื่อนำนักเรียนให้รู้จักกับการใช้ห้องสมุดเป็นเบื้องต้นก่อนจะก้าวไปสู่การใช้ห้องสมุดอื่น ๆ ในการศึกษาขั้นสูงต่อไป

7. เพื่อทำงานร่วมกันกับครูในการเลือกและการใช้วัสดุประกอบการสอนให้วัสดุทุกชนิดทุกชิ้นในห้องสมุดเป็นประโยชน์จริง ๆ

8. ร่วมมือกับครูและผู้บริหาร โรงเรียนในการพัฒนาอาชีพของผู้ร่วมงาน คือ ห้องสมุดต้องบริการแก่ครูด้วย

9. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักความเป็นระเบียบ ความสวยงาม มารยาทต่าง ๆ ทางสังคม

10. เพื่อร่วมมือกับบรรณารักษ์ห้องสมุดแห่งอื่น ๆ ร่วมกับผู้นำในสังคมในการวางแผนเพื่อดำเนินงานในห้องสมุดให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนมากที่สุด

จากวัตถุประสงค์ของห้องสมุดดังกล่าวจะเห็นว่าห้องสมุดโรงเรียนจะมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน คือมุ่งให้มีการศึกษาค้นคว้าได้อย่างเสรีตามความต้องการของแต่ละบุคคล โดยเป็นศูนย์กลางของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และห้องสมุดยังทำให้ผู้ที่เข้าไปใช้ห้องสมุดได้รับสิ่งตอบแทนในทุก ๆ ด้าน เช่น ทางกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ห้องสมุดยังเป็นแหล่งฝึกกิจกรรมารยาท รู้จักระเบียบวินัย กฎข้อบังคับ เคารพในกฎเกณฑ์ของส่วนรวม เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน

ความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียน

ห้องสมุดมีบทบาทอย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้า และโดยตัวเองของห้องสมุดแล้วมีความสำคัญอยู่หลายประการ คือ

1. ห้องสมุดเป็นแหล่งรวมสรรพความรู้ทั้งหลายในโลกเอาไว้ ความรู้หรือสารนิเทศต่างๆ จะได้รับการบันทึกเก็บรวบรวมไว้ในรูปแบบต่างๆ ห้องสมุดมีหน้าที่จัดหาทรัพยากรสารนิเทศเข้ามาไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้ โดยมีระบบการจัดเก็บ ทรัพยากรสารนิเทศอย่างมีระบบ เพื่อความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้ใช้ วิทยาการทั้งหลายจึงมารวมอยู่ในห้องสมุด โดยลักษณะนี้นับว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อสังคมอย่างยิ่ง

2. ห้องสมุดเป็นสถานที่ที่ทุกคนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างเสรีตามความสนใจของตน การเรียนในชั้นเรียนนั้นนักเรียนบางคนอาจจะชอบหรือไม่ชอบในบางวิชา วิชาที่ชอบก็อยากศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้ง โดยการไปค้นคว้าจากห้องสมุด ความสนใจเหล่านี้สามารถตอบสนองได้ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดเพราะเป็นแหล่งความรู้ที่เสรี

3. ห้องสมุดช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การได้เข้าไปใช้ห้องสมุดได้เข้าไปพบเห็นหนังสือ เห็นทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ในห้องสมุด ได้หยิบยืมไปอ่านเพื่อค้นคว้า หรือเพื่อความบันเทิงตามความสนใจจะช่วยให้ผู้ใช้มีนิสัยรักการอ่านเพื่อมากขึ้น

4. ห้องสมุดช่วยส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มนุษย์เราเมื่อมีเวลาว่างก็คิดอยากทำกิจกรรมใด ๆ ที่อยู่ในความสนใจ บางคนชอบการอ่านก็สามารถเลือกอ่านหนังสือได้ตามที่สนใจ การอ่านในลักษณะนี้อาจทำให้เกิดความคิดที่เป็นประโยชน์คือได้แนวคิดไปใช้กับงานกับชีวิตประจำวัน (พวา พันธุ์เมฆา, 2538, หน้า 4)

5. ห้องสมุดช่วยฝึกฝนให้ผู้ใช้รู้จักรักษาหนังสือ รักการอ่าน และรู้จักค้นคว้าได้ถูกวิธี ห้องสมุดช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดนิสัยรักการอ่านโดยไม่รู้จักจบสิ้น จึงเกิดความคุ้นเคยกับหนังสือ สามารถมองเห็นคุณค่าของหนังสือแต่ละประเภท และเกิดการเรียนรู้ จดจำถึงแนวการเขียนการสนทนาที่ดี สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะหนังสือและ โสตทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ จะช่วยชักจูงให้ผู้ใช้ห้องสมุดเกิดความรู้และปัญญา

6. ห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ห้องสมุดช่วยให้คนทันต่อเหตุการณ์โดยทราบได้จากข่าวสารทางหนังสือพิมพ์รายวัน วารสารรายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน (อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย, 2538, หน้า 8-9)

7. ห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดมีนิสัยรักการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ในสมัยก่อนเมื่อผู้ใดเกิดขัดข้องใจมีคำถามเกิดขึ้นมักจะใช้วิธีไต่ถาม เมื่อเวลาผ่านไปจึงมีการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ และค้นคว้ามาลงเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นบทความ เป็นหนังสือ แม้กระทั่งบันทึกเสียงไว้ สิ่งเหล่านี้เก็บรักษาเป็นอย่างดีไว้ในห้องสมุด และสะดวกกับการศึกษาค้นคว้ามาอ่านและฟังเพื่อความรู้ การใช้ห้องสมุดบ่อยครั้งเข้าจะเพิ่มพูนนิสัยรักการค้นคว้าด้วยตนเอง

8. ห้องสมุดจะช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดรับรู้ในสมบัติสาธารณะ รู้จักใช้และระวังรักษาอย่างถูกต้อง ห้องสมุดเป็นสมบัติของส่วนรวม ทำให้ผู้ใช้รู้จักใช้สมบัติของส่วนรวมร่วมกับผู้อื่นและรู้จักระวังรักษาไม่ให้เกิดความชำรุดเสียหาย เมื่อใช้ห้องสมุดบ่อย ๆ เข้า ความระมัดระวังนี้จะกลายเป็นความเคยชิน และเป็นนิสัยที่ดีติดตัวไปตลอด (ลมูล รัตตากร, 2530, หน้า 16-17)

จากความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนดังกล่าวจะเห็นว่า ห้องสมุดเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าเป็นหัวใจของการศึกษา ซึ่งทุกโรงเรียนจะต้องมีห้องสมุดเพราะในปัจจุบันการเรียนการสอนได้เปลี่ยนรูปแบบไปจากเดิม ไม่ใช่ท่องจำจากตำราหนังสือหรือฟังครูเพียงอย่างเดียว แต่ผู้เรียนจะต้องเป็นคน que คิดเป็น ทำเป็น สามารถแก้ปัญหาได้ และพัฒนาตนเองได้ในสิ่งที่คิงาม ห้องสมุดจึงเป็นแหล่งสะสมความรู้ที่นักเรียนจะเข้าไปค้นคว้าเพื่อให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น อันเป็นสิ่งที่พึงประสงค์อย่างยิ่ง เป็นการสร้างนิสัยให้รู้จักช่วยตนเองที่จะหาความรู้ต่าง ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเจตคติบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

กุลสตรี ปริญา คณิตา นิจรัลกุล และชุ่มจิตต์ แซ่ฉั่น (2552) ได้ศึกษาความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนต่อห้องสมุดโรงเรียน โสตศึกษา พบว่าการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียน โสตศึกษาในด้านต่าง ๆ คือ สภาพแวดล้อม บุคลากรห้องสมุดที่มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทรัพยากรสารสนเทศ การบริการของห้องสมุดและการประชาสัมพันธ์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหาร เปรียบเทียบความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารตามตัวแปร และเปรียบเทียบความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ผู้สอน จำนวน 218 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของห้องสมุดโรงเรียน โสตศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและน้อยเป็นส่วนใหญ่ ด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุดอยู่ในระดับน้อยเหมือนกันคือ ด้านการบริการของ

ห้องสมุด สำหรับความคาดหวังโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่อาจารย์ผู้สอนมีความคาดหวังสูงสุดอยู่ในระดับมากคือ ด้านบุคลากรห้องสมุด ส่วนผู้บริหารได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนต่อห้องสมุด โรงเรียน โสตศึกษา ตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนที่แตกต่างกันพบว่า มีความคาดหวังโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ส่วนผู้บริหารที่มีตัวแปรระดับการศึกษาและตำแหน่งความรับผิดชอบแตกต่างกันพบว่า มีความคาดหวังโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการบริการของห้องสมุดและการประชาสัมพันธ์ โดยผู้บริหารเพศชายมีความคาดหวังมากกว่าผู้บริหารเพศหญิงทุกรายด้าน สำหรับผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารต่อห้องสมุด โรงเรียน โสตศึกษา พบว่า อาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารมีความคาดหวังโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ประภาพิมล ทิมวัฒนา (2548) ได้ศึกษาความต้องการปัญหา เจตคติและการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 พบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการเรียนร่วมในระดับมากเป็นส่วนใหญ่โดยมีความต้องการด้านการสนับสนุนงบประมาณเป็นอันดับแรก
2. ครูผู้สอนมีความต้องการในการจัดการเรียนร่วมในทุกด้านอยู่ในระดับมาก
3. กรรมการสถานศึกษาพื้นพื้นฐาน มีความต้องการในการจัดการเรียนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
4. ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการในการจัดการเรียนร่วมในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ชัยรัตน์ สุริยะฉาย (2546) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาห้องสมุดตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา จากการวิจัยพบว่า (1) โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานด้านปริมาณเกี่ยวกับวัสดุสารนิเทศประเภทไม่ตีพิมพ์ (2) มาตรฐานด้านคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี (3) แนวทางการพัฒนาห้องสมุดตาม

มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยการพัฒนามาตรฐานด้านปริมาณ การสรรหาหนังสือที่มีคุณภาพ การบริหารจัดการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้และพัฒนาห้องสมุดและการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ห้องสมุดของครูและนักเรียน

คารารัตน์ กำเสริฐ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง *บริการห้องสมุดสำหรับนักศึกษา หุนหวกและหญิง: กรณีศึกษาวิทยาลัยราชสุดา* เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการให้บริการของห้องสมุด เพื่อศึกษาความต้องการเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการห้องสมุดในด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ด้านการสื่อสาร โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และบุคลากรของคนหุนหวกและคนหญิง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพของบริการที่ได้รับ และความต้องการของคนหุนหวกและคนหญิงในงานบริการห้องสมุดวิทยาลัยราชสุดา ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้ให้บริการห้องสมุด เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก อาคารสถานที่ ทรัพยากรสารสนเทศและการให้บริการ ผลจากการวิจัยพบว่า

1. ในด้านทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดจัดไว้บริการมีน้อยไม่เพียงพอกับความ ต้องการและไม่มีทรัพยากรสารสนเทศใหม่ ๆ ที่อยู่ในรูปสื่อที่คนหุนหวกและคนหญิง ใช้ได้โดยเฉพาะ
2. ด้านการบริการ ไม่มีห้องหรือพื้นที่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ ให้บริการ และไม่มีอาสาสมัครสำหรับช่วยเหลือคนหุนหวกและคนหญิง
3. ด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อผู้ใช้บริการ ไม่มีคู่มือแนะนำ การใช้
4. ด้านผู้ให้บริการ ไม่มีผู้ให้บริการที่เป็นล่ามภาษามือซึ่งสามารถสื่อสารกับคน หุนหวกและคนหญิงเข้าใจได้ ไม่มีอาสาสมัครให้บริการช่วยคนหุนหวกและคนหญิงมาก ที่สุด
5. ด้านอาคารสถานที่ คนหุนหวกและคนหญิงต้องการให้มีสัญญาณเตือนภัยมาก ที่สุด

ส่วนความต้องการเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับงานบริการห้องสมุด มีความต้องการโปรแกรมสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต โปรแกรมแปลงตัวหนังสือแทนข้อมูล เสียง โปรแกรมสร้างข้อความบรรยายใต้ภาพและวีดิทัศน์ที่มีข้อความบรรยายใต้ภาพ

ต้องการ โทรศัพท์สำหรับคนหูหนวกและคนหูตึง เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องเล่น ซีดีรอม นอกจากนี้ยังต้องการให้มีบรรณารักษ์ ผู้จัดบันทึก และนักเอกสารสารสนเทศ เป็นผู้ให้บริการในการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศ

ผลการเปรียบเทียบสภาพของบริการที่ได้รับความต้องการของคนหูหนวกและคนหูตึง พบว่า สภาพของบริการที่ได้รับในปัจจุบันกับความต้องการบริการห้องสมุดทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนีย์ จุ่งคิดล (2543) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จังหวัดเชียงราย การศึกษาครั้งนี้เพื่อพัฒนาแผนการสอนที่ส่งเสริมกิจกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้ห้องสมุดและเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้ห้องสมุด จากการศึกษาพบว่า

1. ได้แผนการสอนที่ส่งเสริมกิจกรรมการใช้ห้องสมุดโดยใช้โปรแกรม Power Point ประกอบการสอน จำนวน 10 แผน แผนละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที
2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้ห้องสมุดหลังเรียนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้ห้องสมุดอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

วิจิตรา อุดมมุขลินท์ (2542) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมเล่านิทานที่มีต่อการพัฒนาความรู้และความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ในเด็กกลุ่มอาการดาวน์ระดับก่อนประถมศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กกลุ่มอาการดาวน์ระดับก่อนประถมศึกษา อายุ 4-7 ปี ทั้งชายและหญิง ระดับเขาวนปัญญา 35-68 และไม่มีความพิการซ้ำซ้อน โรงพยาบาลราชานุกูล กรุงเทพฯ จำนวน 16 คน ซึ่งคัดเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) กลุ่มตัวอย่างได้รับการสอนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพและสื่อประสม เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ กิจกรรมการเล่านิทาน แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่ .95 โดยใช้สูตร คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-21) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ข้อมูล คือแบบทดสอบของวิลคอกซัน (Wilcoxon on match pair signed-ranks test) ค่ามัธยฐาน (median) และส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ กลุ่มตัวอย่างได้รับการสอนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพและสื่อประสม ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการพัฒนาความรู้และความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ในเด็กกลุ่มอาการดาวน์ก่อนประถมศึกษาหลังการใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.1

ณัฐกานต์ ต่อเจริญ (2540) ได้ทดลองเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับก่อนประถมศึกษา ด้วยเกมการศึกษาเรื่องสีและรูปทรง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ เซวานันปัญญาตั้งแต่ 50-70 มีอายุระหว่าง 5-8 ปี ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน กำลังเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนประถมบางแค จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์สื่อเกมการศึกษา แบบฝึกหัด และแบบทดสอบเตรียมความพร้อม โดยแยกออกเป็น 3 ด้าน คือ การสังเกต การเปรียบเทียบ และการจำแนก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและการทดสอบค่าที (t -test) ผลการศึกษาพบว่า ชุดเตรียมความพร้อมด้วยเกมการศึกษามีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) แสดงว่าเครื่องมือชุดนี้มีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปใช้ในการเตรียมทางด้านการสังเกต การเปรียบเทียบ และการจำแนกสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับก่อนประถมศึกษาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการฝึกเตรียมความพร้อมโดยชุดเตรียมความพร้อมด้วยเกมการศึกษา จะมีความสามารถในการสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนกสูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เกมการศึกษาเป็นสื่อประกอบการสอนที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการสังเกต การเปรียบเทียบ และการจำแนกเรื่องสีและรูปทรงของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้เป็นอย่างดี

สุกัญญา จำเพชร (2538) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมและความต้องการในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษากรุงเทพมหานครยังไม่มีความคิดที่จะจัดการเรียนร่วม การปรับอาคารสถานที่ บุคลากร เครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อจะจัดการเรียนร่วม รวมทั้งการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการเตรียมความพร้อมเพื่อที่จะจัดการเรียนร่วม อีกทั้งยังไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งในข้อความที่คิดเห็นว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรเรียนในโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะ ควรจัดการเรียนร่วมในระดับก่อนประถมศึกษา การจัดการเรียนร่วมเป็นการสร้างปัญหาแก่บุคลากรและเด็กปกติในโรงเรียน โรงเรียนที่มีความพร้อมที่จะจัดการเรียนร่วม แต่ไม่ต้องการจัดการเรียนร่วม หรือโรงเรียนไม่มีความพร้อมที่จะจัดการเรียนร่วมแต่ต้องการจัดการเรียนร่วม และค่อนข้างไม่เห็นด้วยในข้อความที่ว่า บุคลากรเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนร่วม อาคารสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนร่วมและการจัดการเรียนร่วมมีประโยชน์ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการบกพร่องทางด้านสติปัญญาควรได้รับเป็นอันดับแรก และควรจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติเรียนร่วมเป็นบางเวลาด้วย

ทองนวล ภูประเสริฐ (2538, หน้า 78-79) ได้ศึกษาเจตคติของบุคคลทางการประถมศึกษาที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและต่อการเรียนร่วม พบว่า

1. เจตคติของบุคลากรทางการประถมศึกษาต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นเจตคติทางบวก บุคลากรที่มีประสบการณ์ตรงในการจัดการศึกษา และเป็นฝ่ายสนับสนุนมีเจตคติทางบวกสูงสุด กลุ่มที่มีประสบการณ์ตรงการจัดการศึกษาเรียนร่วมและเป็นฝ่ายปฏิบัติ การมีเจตคติทางบวกต่ำสุด เจตคติของบุคลากรในแต่ละกลุ่มย่อยมีความแตกต่างกันภายในกลุ่มค่อนข้างน้อย

2. เจตคติของบุคลากรทางการประถมศึกษาต่อการเรียนร่วมเป็นเจตคติในลักษณะเฉย ๆ หรือไม่แน่ใจ บุคลากรที่มีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนร่วมทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายปฏิบัติการมีเจตคติทางบวกสูงสุด กลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนร่วมและเป็นฝ่ายปฏิบัติการที่มีเจตคติต่อการเรียนร่วมต่ำที่สุด ทั้งนี้เจตคติของบุคลากรในแต่ละกลุ่มย่อยมีความแตกต่างกันภายในกลุ่มค่อนข้างมาก

3. การเปรียบเทียบเจตคติของบุคลากรทางการประถมศึกษาต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า บุคลากรทางการประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนร่วมมีเจตคติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรทางการประถมศึกษาที่เป็นฝ่ายปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การเปรียบเทียบเจตคติของบุคลากรทางการประถมศึกษาต่อการเรียนร่วม พบว่า บุคลากรทางการประถมศึกษาในฝ่ายปฏิบัติการที่มีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนร่วมมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนร่วมสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนร่วม ฝ่ายสนับสนุนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนร่วมสูงกว่าฝ่ายปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Desai (n.d, pp. 6-7) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนร่วมในรัฐวิกตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย คาดว่าในระยะปี พ.ศ. 2536 พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ หรือได้รับการฝึกอบรมกับผู้บริหารที่ไม่ได้ศึกษา หรือเข้ารับการอบรม ผู้บริหารที่มีประสบการณ์นานในการให้การศึกษแก่เด็กพิเศษ กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือไม่มี มีเจตคติในทางบวกต่อการเรียนร่วมไม่แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนร่วมระหว่าง 1-10 ปี มีเจตคติทางบวกต่อการเรียนร่วมสูงกว่าผู้บริหารที่ไม่มีประสบการณ์ หรือมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การสอนเด็กพิเศษระหว่าง 6-10 ปี มีเจตคติทางบวกสูงกว่าผู้บริหารที่ไม่มีประสบการณ์หรือมีระหว่าง 1-5 ปี และมากกว่า 10 ปี

3. ตัวแปรเดียวที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดของเจตคติทางบวกต่อการเรียนร่วมคือ ระยะเวลาที่มีประสบการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ ตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญรองลงไปคือ ความสำเร็จในการได้รับการฝึกอบรมในระหว่างปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษหรือการเรียนร่วม ปริมาณของการได้รู้เกี่ยวกับการศึกษาของเด็กพิเศษในโปรแกรมทั่วไป และการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ส่วนตัวแปรพื้นฐานอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับเจตคติต่อการเรียนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน

4. เจตคติต่อการเรียนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน มีความสัมพันธ์บางบวกอย่าง มีนัยสำคัญกับตัวแปรที่เป็นพื้นฐานทางวิชาชีพและประสบการณ์ ได้แก่ การศึกษา เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ความสำเร็จในการฝึกอบรมในระหว่างปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ หรือการเรียนร่วม ระยะเวลาของการมีประสบการณ์ในการสอนเด็ก พิเศษ และระยะเวลาของการมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเด็กออทิสติก มีผู้ศึกษา ไว้จำนวนหนึ่ง โดยงานวิจัยบางชิ้นเป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเด็กพิเศษกับเด็ก ปกติ

พาริสต์ (1999) เป็นการศึกษาเปรียบเทียบพุทธิปัญญา และการเรียนรู้ภาษา ระหว่างเด็กปกติและเด็กออทิสติก โดยใช้ข้อมูลจากสามฐานข้อมูล (corpus) ซึ่งเก็บ ข้อมูลเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับมารดาในขณะที่เล่นของเล่นด้วยกัน และจากการพูดคุย ในชีวิตประจำวัน ข้อมูลที่ได้ถูกนำไปวิเคราะห์โดยแบ่งเป็น การเลียนแบบและการพูด ซ้ำ (imitation and repetition) การพูดปกติ และการชี้หรือภาษาท่าทาง ผลการศึกษา นำไปพิจารณาค่านัยสำคัญและค่าสหสัมพันธ์ทางสถิติ พบว่าในกลุ่มของเด็กออทิสติก มีความบกพร่องทางด้านพุทธิปัญญาอย่างชัดเจน ซึ่งสันนิษฐานว่าส่งผลเสียต่อการ ใช้ภาษาของเด็ก เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับลักษณะการใช้ภาษาของเด็กในกลุ่มอาการ คาวน์ เด็กที่มีความบกพร่องทางภาษาในด้านจำเพาะ (Specific Language Impairment -- SLI) และเด็กปกติสามกลุ่ม ผลทางสถิติพบว่า ด้านของการเลียนแบบการใช้ภาษาของ บิดามารดาในระดับถ้อยความที่ประกอบด้วยหนึ่งคำ (single-word utterance) เด็กในกลุ่มออทิสติกใช้ภาษาไม่แตกต่างจากเด็กในกลุ่มอื่นแต่มีความแตกต่างเมื่อเป็น การใช้ภาษาในระดับถ้อยความที่ประกอบด้วยหลายคำ (multi-word utterance) นอกจากนี้เด็กในกลุ่มออทิสติกยังมีคลังศัพท์ที่ใกล้เคียงกับผู้ใหญ่มากกว่าเด็กในกลุ่มอื่น แต่ใช้ภาษาท่าทางลักษณะนี้น้อยกว่าเด็กกลุ่มอื่นรวมทั้งบิดามารดาของตนด้วย ในขณะที่ เด็กกลุ่มอื่นใช้ภาษาท่าทางเทียบเท่ากับหรือมากกว่าบิดามารดาของตน ผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าเด็กออทิสติกไม่พูดตามแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การที่เด็ก

มีพฤติกรรมพูดเลียนแบบ (echolalia) ตลอดจนการมีภาษาและพุทธิปัญญาที่ไม่สัมพันธ์กันเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่าอาจเกิดจากความผิดปกติในระบบประสาท

ในปี 1984 ไวท์เฮาส์และแฮร์ริส (อ้างถึงใน Bishop and Mogford, 1988) ได้ศึกษาเด็กออทิสติก 20 คน ซึ่งมีความสามารถในการใช้คำศัพท์มากกว่าระดับพัฒนาการปกติ ซึ่งบ่อยครั้งคำศัพท์ที่ใช้เป็นคำศัพท์ซึ่งเรียนรู้เอง ลักษณะเด่นของกลุ่มอาการนี้คือความสามารถในการถอดรหัสเมื่ออ่านหนังสือโดยที่ไม่มีความเข้าใจ ซึ่งกลุ่มอาการนี้ผู้วิจัยได้เสนอให้รวมไว้เป็นกลุ่มอาการย่อยในกลุ่มออทิสซึม